

OBSAH

Předmluva	11
Předmluva k prvnímu vydání 1. svazku	13

PRVNÍ SVAZEK: PODOBA A SKUTEČNOST

15

ÚVOD

17

Úkol. Morfologie světových dějin – nová filosofie. Pro koho tu jsou dějiny? Antika a Indie nehistoricky. Egypt: Mumie a spalování mrtvých. Forma světových dějin. Starověk – středověk – novověk. Vznik tohoto schématu. Jeho rozklad. Západní Evropa – žádné těžiště. Goethova metoda jediná historická. My a Římané. Nietzsche a Mommsen. Problém civilizace. Imperialismus jako východisko. Nutnost a setrvačnost základní myšlenky. Poměr k dnešní filosofii. Její poslední úkol. Vznik knihy

TABULKY K SROVNÁVACÍ MORFOLOGII SVĚTOVÝCH DĚJIN	56
---	----

PRVNÍ KAPITOLA: O SMYSLU ČÍSEL

62

Základní pojmy. Číslo jako znak kladení hranic. Každá kultura má vlastní matematiku. Antické číslo jako veličina. Aristarchův obraz světa. Diofantos a arabské číslo. Západní číslo jako funkce. Úzkost ze světa a touha po světě. Geometrie a aritmetika. Klasické hraniční problémy. Překračování hranic viděného smyslu. Symbolické světy prostoru. Poslední možnosti

DRUHÁ KAPITOLA: PROBLÉM SVĚTOVÝCH DĚJIN

93

I. Fyziognomika a systematika

93

Kopernikánská metoda. Dějiny a příroda. Podoba a zákon. Fyziognomika a systematika. Kultura jako organismy. Vnitřní forma, tempo, trvání. Stejnorodá stavba. „Současnost“

II. Idea osudu a princip kauzality

108

Organická a anorganická logika. Čas a osud, prostor a kauzalita. Problém času. Čas – protipojem prostoru. Symboly času (tragika, vyměřený čas, pohřeb). Starost (erotika, stát, technika). Osud a náhoda. Náhoda a příčina. Náhoda a styl pobývání. Anonymní a osobní epochy. Zaměření k budoucnosti a obraz minulosti. Existuje nějaká věda dějin? Nové vytyčení otázky

TŘETÍ KAPITOLA: MAKROKOSMOS

141

I. Symbolika obrazu světa a problém prostoru

141

Makrokosmos jako souhrnný pojem symbolů ve vztahu k duši. Prostor a smrt. „Všechno minulé

je jen příměr“. Problém prostoru: Jen hloubka je prostorotvorná. Hloubka prostoru jako čas. Zrození světonázoru z prasymbolu jedné kultury. Antický prasymbol těles, arabská jeskyně, západní nekonečný prostor.

II. Apollinská, faustovská, magická duše 154
Prasymbol, architektura a svět bohů. Egyptský prasymbol cesty. Výrazový jazyk umění: ornamentika či imitace. Ornament a raná architektura. Architektura okna. Velký styl. Dějiny stylu jako organismus. K dějinám arabského stylu. Psychologie techniky umění

ČTVRTÁ KAPITOLA: HUDBA A SOCHAŘSTVÍ 180

I. Výtvarná umění 180
Hudba a výtvarná umění. Rozdělení podle něčeho jiného než historických hledisek nemožné. Výběr umění jako výrazového prostředku vyššího řádu. Apollinská a faustovská skupina umění. Stupně západní hudby. Renesance jako antigotické (antimuzikální) hnutí. Charakter baroka. Park. Symbolika barev. Barvy blízkosti a vzdálenosti. Zlatý základ a ateliérová hněď. Patina.

II. Akt a portrét 207
Způsoby znázornění člověka. Portrét, svátost pokání, větná stavba. Hlavy antických soch. Podobizny dětí a žen. Helénistické podobizny. Barokní podobizna. Leonardo, Raffael a Michelangelo jako přemožitelé renesance. Vítězství instrumentální hudby nad olejomalbou kolem roku 1670 (příslušně vítězství sochařství nad freskami kolem roku 460 př. Kr.). Impresionismus. Pergamon a Bayreuth: Východisko umění

PÁTÁ KAPITOLA: OBRAZ DUŠE A ŽIVOTNÍ POCIT 236

I. K formě duše 236
Obraz duše – funkce obrazu světa. Psychologie – protifyzika. Apollinský, magický, faustovský obraz duše. „Vůle“ v gotickém „prostoru duše“. „Vnitřní mytologie“. Vůle a charakter. Antická tragédie postoje a faustovská tragédie charakteru. Symbolika jevištního obrazu. Umění dne a umění noci. Popularita a esoterika. Astronomický obraz. Geografický horizont

II. Buddhismus, stoicismus, socialismus 265
Faustovská morálka čistě dynamická. Každá kultura má vlastní formu morálky. Morálka postoje a vůle. Buddha, Sókratés, Rousseau jako slovní vůdci nastávajících civilizací. Tragická a plebejská morálka. Návrat k přírodě, scestné náboženství, nihilismus. Etický socialismus. Stejná stavba filosofie dějin v každé kultuře. Civilizovaná filosofie Západu

ŠESTÁ KAPITOLA: FAUSTOVSKÉ A APOLLINSKÉ POZNÁNÍ PŘÍRODY 292

Teorie jako mýtus. Každá přírodověda závislá na nějakém předcházejícím náboženství. Statika, alchymie, dynamika jako teorie tří kultur. Nauka o atomu. Neřešitelnost problému pohybu. Styl „kauzálního dění“, „zkušenost“. Pocit Boha a poznání přírody. Velký mýtus. Antická, magická, faustovská numina. Ateismus. Faustovská fyzika jako dogma o síle. Hranice jejího dalšího teoretického, nikoli technického vývoje. Sebezničení dynamiky; pronikání dějinných představ. Východisko teorie: rozpuštění v systému morfologických spřízněností

DRUHÝ SVAZEK: SVĚTODĚJNÉ PERSPEKTIVY 333

PRVNÍ KAPITOLA: PŮVOD A KRAJINA 335

I. Kosmické a mikrokosmos 335
Rostlina a zvíře. Pobývání a bdělé bytí. Vnímání, rozumění, myšlení. Problém pohybu. Masová duše

<i>II. Skupina vyšších kultur</i>	347
Obraz dějin, obraz přírody. Dějiny člověka a světa. Dva věky: primitivní a vyšší kultury. Přehled vyšších kultur. Nedějinný člověk	
<i>III. Vztahy mezi kulturami</i>	368
„Ovlivňování“. Římské právo. Magické právo. Právo Západu	
DRUHÁ KAPITOLA: MĚSTA A NÁRODY	390
<i>I. Duše města</i>	390
Mykény a Kréta. Rolník. Dějiny světa jsou dějiny města. Obraz města. Město a duch. Duch světového města. Neplodnost a rozpad	
<i>II. Národy, rasy, jazyky</i>	408
Proudy pobývání a růstové vazby. Jazyk výrazu a sdělení. Totem a tabu. Jazyk a mluvení. Dům jako výraz rasy. Hrad a dóm. Rasa. Krev a půda. Jazyk. Prostředek a význam. Slovo, gramatika. Jazykové dějiny. Písmo. Morfologie kulturních jazyků	
<i>III. Pranárody, kulturní národy, národy feláhů</i>	440
Jména národů, jazyky, rasy. Putování. Národ a duše. Peršané. Morfologie národů. Národ a národní národ. Antické, arabské, západní národní národy	
TŘETÍ KAPITOLA: PROBLÉMY ARABSKÉ KULTURY	461
<i>I. Historické pseudomorfózy</i>	461
Pojem. Aktion. Rusovství. Arabská rytířská doba. Synkretismus. Židé, Chaldejci, Peršané předkultury. Misie. Ježíš. Pavel. Jan, Markión. Pohanská a křesťanská kultovní církev	
<i>II. Magická duše</i>	490
Dualismus světové jeskyně. Pocit času (éra, světové dějiny, milost). Konsensus. Slovo jako substance, Korán. Tajná Tóra, komentář. Skupina magických náboženství. Christologický spor. Pobývání jako rozlehlost (misie)	
<i>III. Pýthagorás, Mohamed, Cromwell</i>	511
Podstata náboženství. Mýtus a kult. Morálka jako oběť. Morfologie dějin náboženství. Předkultura: Frankové, Rusové. Egyptské rané období. Antika. Čína. Gotika (víra v Marii a ďábla, křest a pokání). Reformace. Věda. Puritanismus. Racionalismus. „Druhá religiozita“. Římský a čínský kult císaře. Židovství	
ČTVRTÁ KAPITOLA: STÁT	556
<i>I. Problém stavů: šlechta a kněžstvo</i>	556
Muž a žena. Kmen a stav. Rolnictvo a společnost. Stav, kasta, povolání. Šlechta a kněžstvo jako symboly času a prostoru. Kázeň a tvořivost, mravy a morálka. Vlastnictví, moc a kořist. Kněz a učenec. Hospodářství a věda: peníze a duch. Dějiny stavů: rané období. Třetí stav: město – svoboda – měšťanstvo	
<i>II. Stát a dějiny</i>	580
Pohybované a pohyb, „být ve formě“. Právo a moc. Stav a stát. Lenní stát. Od lenního svazku k stavovskému státu. Polis a dynastie. Absolutní stát, fronda a tyranie. Valdštejn. Kabinetní politika. Od první k druhé tyranii. Měšťanská revoluce. Duch a peníze. Beztvaré mocnosti (napoleonismus). Emancipace peněz. „Ústava“. Od napoleonismu k caesarismu. (Věk „válčících států“). Velké války. Římská doba. Od kalifátu k sultanátu. Egypt. Přítomnost. Caesarismus	

<i>III. Filosofie politiky</i>	633
Život je politika. Politické nadání. Státník. Vytvářet tradici. Fyziognomický (diplomatický) takt. Stav a strana. Měšťanstvo jako prastrana (liberalismus). Od stavu přes stranu k následnictví jednotlivců. Teorie: Od Rousseaua až k Marxovi. Duch a peníze (demokracie). Tisk. Sebezničení demokracie penězi	
PÁTÁ KAPITOLA: SVĚT FOREM HOSPODÁŘSKÉHO ŽIVOTA	652
<i>I. Peníze</i>	652
Národohospodářství. Politická a hospodářská stránka života. Produkující a dobývající hospodářství (obdělávání půdy a obchod). Politika a obchod (moc a kořist). Prahospodářství a hospodářství vyšších kultur. Stav a hospodářská třída. Venkov bez měst: myšlení ve statcích. Město: myšlení v penězích. Světové hospodářství: mobilizace statků penězi. Antické peníze: mince. Otrok jako peníze. Faustovské myšlení v penězích: Účetní hodnota. Podvojný účetnictví. Mince na Západě. Peníze a práce. Kapitalismus. Hospodářská organizace. Vyhasínání myšlení: v penězích: Diocletianus. Hospodářské myšlení Rusů	
<i>II. Stroj</i>	671
Duch techniky. Primitivní technika a styl vyšších kultur. Antická „technika“. Faustovská technika: Vůle k moci nad přírodou. Vynálezce. Opojení moderními vynálezy. Člověk jako otrok stroje. Podnikatel, dělník, inženýr. Zápas mezi penězi a průmyslem. Konečný boj mezi penězi a politikou: vítězství krve	
Poznámky	679
ZÁNİK ZÁPADU JAKOŽTO HESLO, SVĚDECTVÍ O DOBĚ A KNIHA NA PRŮSEČÍKU (Martin C. Putna)	733
Jmenný rejstřík	759